

**Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak
Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)**

ਸੰਯੁਕਤ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਾਇਟ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਲ ਪੱਖ ਤੋਂ। ਇਸ ਲਈ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਸ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਬਦਲਵੇਂ ਮੂਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਅ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਆਦਿ (2) ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(10) ਜੁਰਮਾਨਾ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ।

4

ਬੀ. ਐੱਸ. ਜੀ

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਆਰਐਸ ਨਰੂਲਾ ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਪੀਸੀ ਜੈਨ ਅਤੇ ਬੀਐਸ ਵਿੱਲੋ, ਜੇਜੇ.,

ਮਹੰਤ ਲਛਮਣ ਦਾਸ,- ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ.

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ,- ਜਵਾਬਦੇਹ।

1972 ਦਾ FAO 137.

ਜੁਲਾਈ 31, 1975।

ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ (1925 ਦਾ VIII)— ਧਾਰਾ 3, 5, 6, 7, 8, 12, 14, 25-ਏ, 29 ਅਤੇ 38—
ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਾਬਤਾ (1908 ਦਾ V) - ਆਰਡਰ 9 ਨਿਯਮ-

(2) 1971 ਕਰ. ਐਲਜੇ 486

8 ਅਤੇ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2 ਅਤੇ 3— ਡਿਫਾਲਟ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਡ ਵਿਚ ਉਪਬੰਧ —ਕੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਸੈਕਸ਼ਨ 38— ਕੀ ਭਾਗ I ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ - ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ "ਨਿਪਟਾਰਾ" ਦੀ ਮਿਆਦ - ਕੀ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 17 ਨਿਯਮ 2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 12(1) ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5, 7, 8 ਅਤੇ 10 ਅਧੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਟ੍ਰਾਈ ਬਿਊਨਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ - ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (11) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁਣ ਤੱਕ, ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, 1908, ਪਰ ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਸਿਰਫ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉਪਬੰਧ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਬਾਰੇ ਵੀ। ਜਾਇਦਾਦ, ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 75-ਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇਜ਼ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25-ਏ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 22 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (11) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਗਠਨ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੰਮੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ, ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਵਿਦਨਸ਼ੀਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੰਮੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ ਆਰਡਰ 17 ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਡਿਫਾਲਟ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਿੰਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। 1908, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹਾ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂਕਿ * ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5, 6, 7, 8 ਅਤੇ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵਾ, ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ, ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਥਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ। ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 10, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 38 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਨਿਪਟਾਰਾ" ਇਸਦੇ ਆਯਾਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਆਪਕ ਹੈ; ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 17 ਨਿਯਮ 2 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ

**Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak
Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)**

ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਆਰਡਰ 17 ਨਿਯਮ 2 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ।

31 ਮਈ, 1973 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਪੀ.ਸੀ ਪੀਡਿਤ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਮੱਤਭੇਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਤੀਜੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ ਨੇ 22 ਅਗਸਤ, 1974 ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਰੈਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਪੀ.ਸੀ. ਜੈਨ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 31 ਜੁਲਾਈ, 1975 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮਿਤੀ 6 ਜਨਵਰੀ, 1972 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਟੀ.ਐਸ.ਮਾਂਗਟ।

ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ।

**Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak
Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)**

FULL BENCH ਦਾ J ਫੈਸਲਾ

ਡੀ ਖਿਲੋਨ ਜੇ.—ਆਰਡਰ ਦੀ ਇਸ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪੀ.ਸੀ ਪੀਡੀਟ ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ) ਅਤੇ ਮੈਂ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੀਡੀਟ ਜੇ. ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੱਤਭੇਦ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ 31 ਮਈ, 1973 ਦੇ ਸਾਡੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤੀਜੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਫਿਰ 22 ਅਗਸਤ, 1974 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ, ਨੇ ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ, ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣੀ ਜਾ ਰਹੀ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ, ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਸਰਾ ਇਤਰਾਜ਼, ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਮਤਭੇਦ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਕ੍ਰਮ. ਤੀਸਰਾ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 354 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 1969 ਦਾ /1222/1261। ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਮਹੰਤ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਚੇਲਾ-ਮਹੰਤ ਈਸ਼ਾਈ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਖਾਸਤਾਂ 'ਤੇ, ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਧਰਮ ਦਾਸ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਪੀਲ ਹੁਣ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(3) ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ 1 ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਹੈ 12

- (1) ILR 1968(2) Pb. ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ 499
- (2) ਏਆਈਆਰ 1975 ਐਸਸੀ 1069

ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪਿਛਲੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਪਾਰਸਲ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਹਾਂ ਕਿ ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ ਆਰਡਰ 17, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਡਿਫਾਲਟ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ * ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਵਿਧੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(1) ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5, 7, 8 ਅਤੇ 10 ਅਧੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਕਤ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (11) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1908 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉਪਬੰਧ, ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਜੋ ਕਬੂਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ, ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5, 6, 8, 10 ਜਾਂ 11 ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ * ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਟੀ.ਐਸ. ਮਾਂਗਟ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਏ

ਧਾਰਾ) 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਬਾਰੇ ਵੀ, ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25-ਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇਜ਼ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25-ਏ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 12 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (11) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਗਠਨ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੰਮੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਮੇਰੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾਸ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3(4), 7(5) ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ: -

“ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦਾ ਪੂਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਲੰਮਾ ਇਤਿਹਾਸ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਖੂਨ ਵਹਾਉਣ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨੇ ਅੱਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਿ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਉਪਾਅ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 7 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਵੀਨਤਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

i

(3) ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ 1 ਦੇ ਉਪਬੰਧ/ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੰਮੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੁਆਰਾ ਬੇਲੋੜੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 12, ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਅਤੇ 25-ਏ ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (11) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਖੁਦ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(4) ਮੇਸਰਸ ਵੁੱਡ ਵਰਕਰਜ਼ ਐਂਡ ਪੈਕਿੰਗ ਕੇਸ ਵਰਕਸ ਮੋਗਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (3) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਜਨਰਲ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਜਨਰਲ ਸੇਲਜ਼

**Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak
Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)**

ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1948 ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (6) ਅਤੇ ਨਿਯਮ 59(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20(6) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਜਨਰਲ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਦੇ ਨਿਯਮ 59 ਦੇ ਉਪ ਨਿਯਮ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ, 1949, ਜੋ ਕਿ ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ *ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।*

(5) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 8 ਅਤੇ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਿੰਨਾ ਚੌੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ, ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ, ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਥਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਅਪਿਸੂਚਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 38 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਘੇਰਾ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਦੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ,

(3) 1971 PLR 125

ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ * III ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਉਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹਾ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 5, 6, 7, ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ 8 ਅਤੇ 10 ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵਾ, ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ, ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਥਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ। ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ 2 ਅਤੇ 3 ਲਾਗੂ ਹਨ।

(6) ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਜਾਂ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ) ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਅਗਲੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ

ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। , ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ * ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਹੜੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। 7

(7) ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਉਕਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ "ਨਿਪਟਾਰਾ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

**Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak
Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)**

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਜ਼ਾਬਤਾ 2 ਦੇ ਸ਼ਬਦ "ਨਿਪਟਾਰਾ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ^{ਯੋਗ}। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੈ। "ਨਿਪਟਾਰਾ" ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਯਾਤ ਵਿੱਚ "ਫੈਸਲਾ" ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਨਿਪਟਾਰਾ" ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਨਿਪਟਾਰਾ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨੂੰ.

(8) ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਲ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਿਰਫ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਖੁੰਝ ਜਾਣ ਨਾਲ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਲ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। , ਐਕਟ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਬਾਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(1) ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 14 ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਪਰ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਗਠਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ. ਮੇਰੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰਪੂਰ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਜੋ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਪਿਛਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਪਾਰਸਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਰਣਾ. ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ: ਗੁਰੂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (4) ਅਤੇ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ, ਬਿੱਛੂਆਣਾ, ਸ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ (5) ਰਾਹੀਂ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ

(4) ਏਆਈਆਰ 1936 ਲਾਹੌਰ 939

(5) ਏਆਈਆਰ 1940 ਲਾਹੌਰ 266

ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (6) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਅਟੱਲ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2 ਅਤੇ 3 ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(9) ਅਪੀਲ ਦੀ ਪੁਨਰ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿਰ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉੱਚ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਇੰਟਰ ਮੀਡੀਏਟ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਰ ਯੂਪੀ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਗਲੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (7) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਖੋਜ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਗੈਰ-ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਬਿਨਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ, ਉਹੀ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮੁੱਦਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹੈ? OPP'67

- (6) ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 487.
- (7) ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 875

**Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak
Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)**

ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਮੇਰੇ ਪਿਛਲੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੈ।

(10) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ।

ਨਰੂਲਾ, ਸੀਜੇ—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਜੈਨ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਢਿੱਲੋਂ, ਜੇ.—(11) ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਪੀਡਿਤ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ, ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵਾਂਗਾ।

(12) ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਪੀਸੀ ਪੀਡਿਤ ਜੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(13) ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (11) ਦੇ ਉਪਬੰਧ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਐਕਟ, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1908 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ੱਖ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ ਆਰਡਰ 17, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਤੇ ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਕਤ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਲੜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਆਰਡਰ 17, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਜਾਂ 8 ਜਾਂ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਦਾ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗਾ, ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਅੰਤਮਤਾ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਬੋਲੇ।

(14) ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 1925 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਕਸਦ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 1 ਐਕਟ ਦਾ ਛੋਟਾ ਸਿਰਲੇਖ, ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਅਰੰਭਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ 4(vi) ਵਿੱਚ, ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਦਫ਼ਤਰ-ਧਾਰਕ ਦਾ ਅਰਥ ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਧਾਰਕ ਲਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੀ ਧਾਰਾ (iv) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਦਫ਼ਤਰ ਜਿਸਦਾ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, ਜਨਵਰੀ, 1920 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 1 ਨਵੰਬਰ, 1956 ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨੌਂਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜਾਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਚਿਤ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ, ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਜਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਗਈ 3 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਵਰਤੀ ਆਮਦਨ ਜਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ, ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ * ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਇਦਾਦ, ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(15) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਵਿਰਾਸਤੀ ਦਫਤਰ-ਧਾਰਕ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗੈਰ-ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਉਪਾਸਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵੇਲੇ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵਸਨੀਕ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪ੍ਰਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਮੇਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਵਰਤੀ ਆਮਦਨ ਜਾਂ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਦਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਜਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਅਤੇ ਹਸਤਾਖਰਿਤ ਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਆਦਿ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਆਦਿ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਭੇਜੇ ਜਾਣ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ^{ਰਜਿਸਟਰਡ} ਡਾਕ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਾਮਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਾ ਭੇਜੇ।, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਗਲ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ।

(16) ਫਿਰ ਧਾਰਾ 8 ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਅਹਿਮ ਧਾਰਾ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਕੋਈ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀਹ ਜਾਂ ਵੱਧ ਉਪਾਸਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ 21 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਥੇ

**Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak
Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)**

ਇਹ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ 20 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਜੋ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨੌਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਫਿਰ ਧਾਰਾ 10 ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(3) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ. ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ। ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਤੋਂ 11 ਅਧਿਆਇ II ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(17) ਫਿਰ ਅਧਿਆਇ III ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਗਠਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (2), (3), (4), (6), (7) ਅਤੇ (8) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਗਠਨ ਬਾਰੇ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (9) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ, ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। , , 1908 ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਯਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (10) ਫਰਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁਣ ਤੱਕ, ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (12) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਏ ਦੇ ਅੰਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

“14(1)। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਾ 5, 6, 8, 10 ਜਾਂ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ।

(18) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛੁਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਉਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਤੱਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਅਧੀਨ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਕਤ ਖੋਜ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਅੰਤਮ, ਰਾਜ

ਸਰਕਾਰ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ, ਅਤੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)

(19) ਅਗਲੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਧਾਰਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25-ਏ ਹੈ, ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਇੱਕ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰੇ।

(20) ਅਗਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੈਕਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 29 ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"29. ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇਗੀ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ—■

(1) ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਜਾਂ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਭਾਗ III;

(2) ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਜਾਂ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ (3) ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(21) ਸੈਕਸ਼ਨ 36 ਅਤੇ 37 ਅਗਲੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੀਆਂ ਹਨ।

(22) ਅਧਿਆਇ IV ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਲਈ ਭਾਗ ਬਿਮਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ V ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(23) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ

Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak
Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)

ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3, 5, 6, 7, 8, 10 ਜਾਂ 11 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕੀ ਹੈ? . ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜੋ ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਾ 5, 6, 8, 10 ਜਾਂ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ। ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅੰਤਮ ਸਿੱਟੇ ਤੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਧਾਰਾ 5. 8 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ 10 ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, • ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5, 8 ਜਾਂ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ - ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ? ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਕੀ ਜਾਇਦਾਦ (ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 5 ਜਾਂ 10 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪ੍ਰੋ. ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5, 8 ਜਾਂ 10 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਫਿਰ ਕੁਝ ਸਾਰਥਕ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਜਾਹ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ

ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ, ਕਿ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜਾਇਦਾਦ, ਹੱਕ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਉਕਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀਹ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹਨ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਡੇਰਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਹ ਡੇਰੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਦਾਅਵਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ-ਕੂਲਰ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਅਟੈਚ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹੜੀ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਇੱਕ ਡੇਰਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੰਸਥਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਡੇਰਾ ਹੈ, ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਅਟੈਚ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇਸਦੀ ਅੰਤਿਮ - ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25-ਏ, ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, - ਬੇਲੋੜਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਕਿਸੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 25-ਏ ਅਧੀਨ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(24) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ 41 ਕੁਦਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 25-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, 'ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਨਾਮ ਜਗਤ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (8)'

**Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak
Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)**

ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਿਰਫ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਹ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜਾਇਦਾਦ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਉਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ *ਗੁਰੂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* (4) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਸਹਿਮਤ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ i1 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ: -

- 'ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਲੰਬਿਤ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸੰਭਾਵੀ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੱਕ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਐਕਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੇ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ-

ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ, ਸਗੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

(8) ਏਆਈਆਰ 1935 ਲਾਹੌਰ 279।

(25) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ *ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਮੇਟੀ ਆਫ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਵੀਂ ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ, ਬਿੱਛੂਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਸ: ਆਪ ਸਿੰਘ* (5) (ਸੁਪਰਾ) ਰਾਹੀਂ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: -

“ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 8 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਜਵਾਬੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਗਠਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 5, 6, 8, 10 ਜਾਂ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 10(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜਵਾਬੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਧੀਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 10(1) ਇਸ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ

ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। - ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਹੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਹੈ।”

(26) ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਜਗ ਵਿਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਥਾ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੁਣ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (6) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

“ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਦਾ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ, ਕੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਇਹ ਇਕੋ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਾਰਵਾਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਨਤਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਧਿਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। . ਜਿੱਥੇ, ਇਸਲਈ, ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਉਸੇ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਜੋਂ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ, ਇਸ ਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 25-ਏ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 34(1) ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਚੌੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਜੋ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਧਿਰ ਸੀ, ਉਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 36 ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 37 ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ, ਜਾਂ ਫਰਮਾਨ ਜਾਂ ਅਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ।"

(27) ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, Cit; ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬ ਕੋਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 5, 8 ਜਾਂ 10 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, 8 ਜਾਂ 10 ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਅਤੇ 7 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5, 8 ਜਾਂ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰੱਖ ਕੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਅਤੇ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ, ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ

**Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak
Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)**

ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਤਹਿਤ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮਤਾ ਨੱਥੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਐਕਟ ਦੇ. ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ३। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਭਾਵ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀਹ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦਿੱਤਾ. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਪਤੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਿਹੜੇ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 5, 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ 8 ਅਤੇ 10 ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਡ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8 ਜਾਂ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2 ਅਤੇ 2 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ 3 ਜੇ ਇਤਰਾਜ਼ਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹਾਈ ५ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਪਲ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਧਾਰਾ 5, 8 ਜਾਂ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੋਣ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਰੇਗਾ। ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 29 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਵੀ ਸੰਕੇਤਕ ਹਨ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(3) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਸਥਾ ਪੁੱਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(3) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। . ਇਸ ਸਾਰੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਸ

ਉਪਰੋਕਤ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਧਿਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਡਰ, ਯਾਨੀ ਆਰਡਰ 9 ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। 8 ਅਤੇ ਆਰਡਰ 17 ਨਿਯਮ 2 ਅਤੇ 3, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(28) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 8 ਜਾਂ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ ਖੁੰਝ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ। . ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਪੀ.ਸੀ ਪੀਡਿਤ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਮੈਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 29 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ. ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਜਾਂ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਧੀਨ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਵੀ ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਸੰਸਥਾ, ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ

ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਹੀ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। .

(29) ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਹਿੱਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 25-A ਬੇਲੋੜਾ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗੁਣ ਦੇ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੋ ਵਿਜ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਸੰਪਤੀ ਉਕਤ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਅਟੈਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਜਵਾਬੀ-ਦਾਅਵੇ ਬਾਰੇ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ, ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਕਰਕੇ, ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਖੋਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ *ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਂ। v. *ਮਹੰਤ ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ* (9), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

(9) ਏਆਈਆਰ 1934 ਲਾਹੋ? ਟੀ 9207

ਮਹੰਤ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ
ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਬੀ.ਐਸ. ਢਿੱਲੋਂ, ਜ.)

ਇਸ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕੁਝ ਥਾਂ ਹੈ; ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮਤਭੇਦ ਲਈ ਅਤੇ ਹੇ ਨੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਅੰਤਮਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਲੀ ਚਾਲ ਅਪਣਾਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰੀਕ 17 ਨਵੰਬਰ, 1964 ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਬਾਉ। ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰੋ। ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 28 ਦਸੰਬਰ, 1964 ਨੂੰ ਇਸ ਵਚਨ 'ਤੇ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗਾ। ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 16 ਫਰਵਰੀ, 1965 ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 16 ਫਰਵਰੀ, 1965 ਨੂੰ 30 ਮਾਰਚ, 1965 ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਲਤਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਅਤੇ 18 ਮਈ, 1965 ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 32 ਲਾਗਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ 6, ਨਿਯਮ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਿਤੀਆਂ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ 23 ਜੁਲਾਈ, 1965 ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 24 ਅਗਸਤ, 1965 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 23 ਸਤੰਬਰ, 1965 ਤੱਕ, ਰੁਪਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ, 25 ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਈ। ਵੱਲੋਂ 23 ਸਤੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ 11 ਅਗਸਤ, 1971 ਤੱਕ ਸਟੇਅ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ 4 ਅਗਸਤ, 1971 ਨੂੰ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। 12 ਅਗਸਤ, 1971 ਨੂੰ, ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਵੱਕਲ ਤੋਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 24 ਤਰੀਕ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਅਗਸਤ, 1971. ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਸਮੇਤ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਪਰ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 8 ਸਤੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਨੰ. 1 ਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਦਾ ਨੰ. 1 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 4 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। 4 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰੁਪਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ. 25 ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ 23 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁੜ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਰਾਹੀਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 23 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ, ਨਾ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਲਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਦੂਜਾ ਦਾਅਵਾ, ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਦਾ ਆਚਰਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਟਾਲਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਪੀਡਿਤ, ਜੇ. ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, *ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ* ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀ (ਸੁਪਰਾ) ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ

OIST-1**

ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਕੇਸ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ।

(30) ਜੇਕਰ ਦਲੀਲ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਵੀ, ਮੇਰੇ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਰਡਰ 17, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦਾ ਨਿਯਮ 31 ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਪੀਡਿਤ, ਜੇ. ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 9, ਰੂਲ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧ

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਾਰੀਖ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਆਰਡਰ 17, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਪੀਡਿਤ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ 17, ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਹੋਰ ਤਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਡਿਫਾਲਟਰ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਇਕਸਾਰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਿ ਡਿਫਾਲਟਰ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਕੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਆਰਡਰ 17, ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਹੀ ਕਿਸਮ ਜਾਂ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ 'ਪਦਾਰਥ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਆਰਡਰ 17, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਣਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੁੱਦੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਆਰਡਰ 17, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਹੋਰ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਂ

4

ਗੋਪੀ ਕਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਰਾਮੂ ਅਤੇ ਹੋਰ (10) ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ। ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤ ਦੇ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਿਰਾਸਤੀ - ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰ' ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਪਣੀ ਵੱਜ ਸਾਰਣੀ ਜਾਂ ਗੁਰ ਪਰਨਾਲੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਆਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਧੀਰਾਜ ਮਹਿੰਦਰ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮੋਹਤਿਮ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 19.3.1998 ਥਿ. ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਮਹੰਤ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੇਰੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਮੈਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਧੀਰਾਜ ਮਹਿੰਦਰ ਬਹਾਦਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਮੋਹਤਿਮ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੁਆਰਾ ਸਫਲ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮਹੰਤ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚਲੇ ਬਿਆਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸਵੈ-ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ

**Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak
Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)**

ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਕਾਫੀ ਸੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤੱਤ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤ ਦੇ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ, ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗਿਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ

(10) ਏਆਈਆਰ 1964 ਰਾਜਸਥਾਨ 147.

ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਾਬਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਦਲੀਲ ਦੀ ਖਾਤਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦਾ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(31) *1Fortheicreasons* ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਿਰਣਾ

ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ।

ਪੀ ਅੰਦਰ, ਜੇ.- (32) ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡ ਲੰਡਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਲਗਭਗ 58 ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਕਤ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਧਾਰਾ 7 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, 5 ਜੁਲਾਈ, 1963 ਨੂੰ, ਪਬ ਨੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰਾਂ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਲਛਮਣ ਦਾਸ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਡੇਰਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਅਧਿਰਾਜ ਮਹਿੰਦਰ ਬਹਾਦੁਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 19.3.1998 ਬੀ.ਕੇ. ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਡੇਰੇ ਦਾ ਮੋਹਤਾਮਿ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਮਹੰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਥਿਤੀ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੋਤੀ ਰਾਮ

(33) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੱਛ ਦਾਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਅਧੀਨ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਲੱਛਮਣ ਦਾਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।

ਉਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (1) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਸੀ।

(34) ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਏ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 8. ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਮਿਟ ਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਮਹੰਤ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਉਕਤ ਮਹੰਤ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇਸ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ ਉਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸੇ ਯੋਗ ਬਰਖਾਸਤਗੀ।

(35) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 29 ਸਤੰਬਰ, 1964 ਨੂੰ ਦੋ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ- (i) ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਖਾਨਦਾਨੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹੈ; ਅਤੇ (ii) ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 17 ਨਵੰਬਰ, 1964 ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਆਖ਼ਰੀ ਮੌਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਲਤਵੀ ਮਿਤੀ, ਭਾਵ 23 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਫਿਰ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 30 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਡਿਫਾਲਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁੱਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। 6 ਜਨਵਰੀ, 1972 ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਝ ਓ.ਆਈ.

ਮਸਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਪਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਜ਼ਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਖਾਨਦਾਨੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਚੋਲਾ ਤੱਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਵੰਸ਼-ਸਾਰਣੀ ਜਾਂ ਗੁਰਪਰਨਾਲੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 4 ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਧਿਰਾਜ ਮਹਿੰਦਰ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਮੋਹਤਮੀਸ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਕਬਜ਼ਾ,

ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਡੇਰਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ:-

“ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਸਮਰੱਥ ਪਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵਜੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 1 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਖੋਜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ- ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਉਸਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ, ਇਕਸਾਰ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਹੰਤ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਵੱਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(36) ਇਹ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਟ੍ਰਾਈ ਬਿਊਨਲ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ? ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਟੈਂਡ

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵਕੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਦਲੀਲ ਵੀ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। 17, ਨਿਯਮ 3, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ- “ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ 9 ਸੀਪੀਸੀ ਕਿਸੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ,” ਜੋ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਰਡਰ 17 ਨਿਯਮ 3 ਸੀਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ... ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਫਿਰ ਵੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਅਜਿਹੇ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਖਿਪ ਫੈਸਲੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤੀ ਲਈ।

(37) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 (11) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:

**Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak
Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)**

"ਇੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1908 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।"

(38) ਇਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਏਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ, ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ* ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲ ਦੇਣਗੇ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਹਨ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 12(11) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8 ਜਾਂ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਡਿਫਾਲਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਵਿਕਲਪਕ ਦਲੀਲ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ

ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ ਕਿ ਕੀ ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8 ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2 ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਰਡਰ 17 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਨਿਯਮ (3, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਅਚਨਚੇਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(39) ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਵਾਦ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਹ ਇੱਕ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ / ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਡਿਫਾਲਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਝਗੜੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗੀ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ ਅਤੇ (ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25-ਏ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਜਿਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਡਿਫਾਲਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ (ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਮੇਤ।

€62

7

I.L.R. Punjab and Haryana

(1976)1

(40) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਪਾਸਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 7(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 9(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 7(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਬਕਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਿਰਾਸਤੀ ਦਫਤਰ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ 20 ਜਾਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਅਤੇ *ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਦੂਜੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ 7(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5, 6, 8, 10 ਜਾਂ 11 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 25-ਏ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 28 ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 36 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ, ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 37 ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਫਰਮਾਨ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਫਰਮਾਨ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ, ਫਰਮਾਨ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ।

(41)J ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ 1 ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਡੈੱਟ ਲਈ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਕੀ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ undei ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਸ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 9 ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਉਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਜ਼ੋਰ ਧਾਰਾ 25-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਸੀ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

“ਜਦੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਕਿਸੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜੋ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ

ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰੋ।"

(42) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸੰਪਤੀ ਕਿਸੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪਰਸਨੇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸਨ ਅਤੇ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖੁੰਝ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ?

(43) ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ।

1 ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਫਿਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਗ III, ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 9 ਜਾਂ 17 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5 ਅਤੇ 10 ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਿਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਖੋਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 25-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ। ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਾ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਪਾਅ ਦੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਰਾਹ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:

“ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ

**Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak
Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)**

ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਜਾਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਗਲੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਤੇ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਓ ਭਾਵੇਂ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਮੂਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ

ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਗ III ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।"

ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨਾ, ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਧਾਰਾ 92 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਡ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦਾ ਭਾਗ III ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਉਹ ਸਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਕਟਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੱਥ ਇਹ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਿਸਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੈਰਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਧਾਰਾ 12 (11) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(44) *ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹੰਤ ਨਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (9) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:*

“ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵਜੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਉਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ; ਜਾਂ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਕ-ਪਾਰਟੀ ਸਬੂਤ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਵੈਚਲਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ

ਇਸ ਦੇ ਕਢਵਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਮਤਭੇਦ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਹੁਣ ਖਿੱਚੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਭਾਵ, ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 9 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ

17 ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਇਹ ਸੋਚਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿੱਟੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 9 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 17 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੋਈ *ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ*, ਤਾਂ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਇਕਪਾਸੜ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿਓ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਇਹ ਐਲਾਨਨਾਮਾ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਸਥਾ

ਇਹ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਰਸ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਯੋਗ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾ ਕੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ

**Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak
Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)**

ਤਰਫੋਂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਿੱਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸਿੱਧਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।

(45) ਉਪਰੋਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਫੈਸਲਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ: "ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ: "ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਵਾਲ ਸਿੱਧਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।"

(46) ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਅਖੌਤੀ ਹੁਕਮ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਉਪਾਅ ਦਾ - ਅੱਜ ਤੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰੀ ਗਵਾਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਉਥੇ, ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ, ਵੱਰ ਸ਼ਿਪਰ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਕੋਈ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਧਿਰ ਹੈ।

(47) ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8 ਜਾਂ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2 ਜਾਂ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ? ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

"ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8।

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। —ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ «%r ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਅਜਿਹੇ ਐਡਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰੇਗਾ , ਅਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਇਹ ਬਾਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।"

"ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2।

ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ। -ਜਿੱਥੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਨ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਬਕਵਾਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪੱਖਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼

Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)

ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਆਰਡਰ IX ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਢੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋਰ ਆਰਡਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

"ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3.

ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਗਵਾਹੀ ਆਦਿ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।— ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ - ਅਜਿਹੇ ਡਿਫਾਲਟ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(48) ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8 ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਕੱਲਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, stitit ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮੁਦਈ ਦੀ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਲਤਵੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2, ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ■ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਇੱਕ ਧਿਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੇਣ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅੱਗੇ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਟ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ , ਅਦਾਲਤ, ਇਸ ਡਿਫਾਲਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ, ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਉਲਟ, ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਡਿਫਾਲਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ^

(49) ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਆਓ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਸ

ਲਾਗਤ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਮੁਲਤਵੀ ਮਿਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, 23 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਵੀ ਉਸ ਦਿਨ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵਕੀਲ, ਭਾਵੇਂ ਕਦੇ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 30 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਉਹ ਵਿਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(11) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8/ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਿਫਾਲਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। , ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੇ

ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8, ਜਾਂ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3, ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

(50) ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8, ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣਾ ਕੇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੇਸ ਦੀ ਮੁਲਤਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(51) ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਈ ਵਾਰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਆਪਣਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਇੱਕ ਤਰੀਕ 'ਤੇ, ਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਦਾ ਵਕੀਲ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਡਿਫਾਲਟ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਲਾਹ ਦੁਆਰਾ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਅਦਾਲਤ ਕੀ ਕਰੇ? ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ, ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਦਾ ਮਤਭੇਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਚਿਟਾਲੇ ਦੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਵਾਲੀਅਮ II, 8 ਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਪੰਨਾ 1233 ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਕਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮਦਰਾਸ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ (11) ਪ੍ਰਲੀਵਾਈ ਭਯਾਨ ਕਰਮ ਪਿਚਮਾ ਬਨਾਮ ਕਾਮੀ ਸੇਤੀ ਸ਼੍ਰੀਰਾਮੁਲੁ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (12) ਐਮ. ਅਗਿਆਹ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ। ਅਬਦੁਲ ਕਰੀਮ, ਕੇਰਲਾ (13) ਪੀ. ਗੋਵਿੰਦਾ ਸੈਨਨ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿਸਾਲਕਸ਼ੀ ਅੰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ (14) ਪਰੀਕਸ਼ਿਤ ਸਾਈ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਇੰਦਰਾ ਭਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 2. ਰੰਗੂਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (15) ਮਾਫਲਾ ਐਨਵਨ ਬਨਾਮ ਮਾ ਅਏ ਮਿਇੰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਡੀਬੀ) ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਭੋਪਾਲ ਵਿਖੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ (16) ਹਸ਼ਮਤ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਲਾਈ ਚੰਦ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵੀ ਇਹੋ ਰਾਏ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਬੰਬਈ (17) ਬਾਸਾਲਿਨਗੱਪਾ ਇਰੱਪਾ ਸ਼ਿਵਗੱਪਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਰਾਮਪੱਪਾ ਸ਼ਿਵਗੱਪਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, ਕਲਕੱਤਾ (18) ਮਾਰੀਆਨਿਸਾ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਕਲਪਾ ਗੌਰੈਨ, ਗੁਜਰਾਤ (19) ਇਸਮਾਈਲ ਸੁਲੇਮਾਨ ਭਯਾਤ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, ਦਿੱਲੀ (20)) ਦਿਆਲ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਮ ਮੋਹਨ ਲਾਹੌਰ (21) ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਾਇਕ ਮੋਹਨ। ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਤੇ ਪਟਨਾ (22) (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1967 ਪਟਨਾ 366) ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(52) ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਫਰੇਮਿੰਗ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ

Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)

- (12) (AIR 1961 AP 201 FB)
- (13) ਏਆਈਆਰ 1964 ਕੇਰਲਾ 99.
- (14) ਏਆਈਆਰ 1967 ਉੜੀਸਾ 14.
- (15) ਏਆਈਆਰ 1937 ਰੰਗੂਨ 437 ਡੀ.ਬੀ
- (16) ਏਆਈਆਰ 1952 ਭੋਪਾਲ 43.
- (17) ਏਆਈਆਰ 1943 ਬੰਬਈ 321 ਐਫ.ਬੀ
- (18) ILR 34 ਕਲਕੱਤਾ 235 DB
- (19) ਏਆਈਆਰ 1971 ਗੁਜਰਾਤ 42.
- (20) ਏਆਈਆਰ 1971 ਦਿੱਲੀ 183
- (21) ਏਆਈਆਰ 1924 ਲਾਹੌਰ 545 ਡੀ.ਬੀ
- (22) ਏਆਈਆਰ 1967 ਪਟਨਾ 366 .

ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬੋਝ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

iVt'Ui

(53) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਕਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਆਓ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਪਾਬੰਦ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ। *ਰਾਮਰਤਨ ਬਨਾਮ ਹਯਾਤ ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* (23) ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਚੀਫ਼ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਕਿਹਾ:

“ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਖੁਦ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਸਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 157 (ਮੌਜੂਦਾ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2) ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਧਾਰਾ 102 (ਮੌਜੂਦਾ ਆਰਡਰ 9, ਨਿਯਮ 8) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰੋ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 158 (ਮੌਜੂਦਾ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੋਵੇਗੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਧਿਰ ਨੇ ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਡਿਫਾਲਟ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(54) ਇਹ ਫੈਸਲਾ 3 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਚੀਫ਼ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੀਬੀਸੀ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਈ ਲਾਈ ਅਤੇ ਵਿਲਬਰਫੋਰਸ ਜੇਜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। *ਹਰਗੋਪਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ* (24) ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਗਵਾਹ ਗਲਤ ਪਤਿਆਂ ਕਾਰਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਨੂੰ 3 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸਹੀ ਪਤੇ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2, ਨਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ:

“ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮ XVII ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਫਾਲਟ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ

ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਿਯਮ 2, ਜਾਂ ਨਿਯਮ 3, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ

(23) 41 ਪੀਆਰ 1880

(24) 48 ਪੀਆਰ 1919

ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ (25) (*ਮਾਰੀਅਨਿਸਾ ਬਨਾਮ ਰਾਮਕਲਪਾ ਗੌਰੈਨ*) (26), (*ਕਾਦਰ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਜੁਗੋਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ*) (26), ਅਤੇ (*ਇਨਾਤੁਲਾ ਬਸੂਨੀਆ ਬਨਾਮ ਜੀਵਨ ਮੋਹਨ ਰਾਏ*) (27) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ। ਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਿਯਮ 2 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਥਾਰਟੀ (*ਰਾਮਰਤਨ ਬਨਾਮ ਹਯਾਤ ਮੁਹੰਮਦ*) (23) (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਰਡਰ XVII ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

(55) ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ *ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਦੀਕ ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਹੋਰ* (21) (ਸੁਪਰਾ) ਹੈ। ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਦਲੀਲਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਤੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਧਿਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹੀ ਕ੍ਰਮ।

(56) *ਮਦਨ ਗੋਪਾਲ ਬਨਾਮ ਬੁੱਧੂ* (28) ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ:

“ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਉਹ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟ ਡਿਕਰੀ *ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ*। ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2 ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਰਡਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕਰੋ।

(57) ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਰਟੀਆਂ, ਫਿਰ ਅਸਫਲਤਾ 'ਤੇ

(25) ILR XXXIV ਕਲਕੱਤਾ 235?

(26) XXXV ਕਲਕੱਤਾ 1023

(27) XLI ਕਲਕੱਤਾ 956.

(28) ਏਆਈਆਰ 1932 ਲਾਹੌਰ 477

ਉਸ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਉਈ ਆਰਡਰ 17 ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

Mahant Lachhman Dass v. Shiromani Gurdwara Parbandhak Committee, Amritsar (B. S. Dhillon, J.)

(58) ਇਹਨਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3, ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 2, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ।

(59) ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਗੋਪੀ ਕਿਸਾਨ ਬਨਾਮ ਰਾਮੂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (10) (ਸੁਪਰਾ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਡਿਫਾਲਟਰ ਧਿਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(60) ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲੈਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖੁਦ, ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੇ ਇੱਕ ਡਿਫਾਲਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਉਪਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਵਿਵਸਥਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(61) ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਰੂਲਾ ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ / ਡਾਖਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੁਨਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (29), ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦੰਡਕਾਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੌਰੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਤਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ ਸੀ।

(29) (1967) PLR 149.

ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ 23 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੌਰੀ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਸੁਣਵਾਈ 30 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ (ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ), ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਦਲੀਲਾਂ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ 6 ਜਨਵਰੀ, 1972 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ,

ਅਰ

(62) ਇਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ, ਜੋ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ 17 ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਿਟਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੌਰਾਨ, ਵਾਲੀਅਮ II, ਪੰਨਾ 1230, 8 ਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਰਡਰ 17 ਦਾ ਨਿਯਮ 3 ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ i\$ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ" ਤੁਰੰਤ. ਇਸ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਪੱਖੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੱਥਾਂ ਨੇ ਕੋਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ

ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੀ ਮੁਲਤਵੀ. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੇ ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਨਿਯਮ 3 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

(63) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਆਰਡਰ 17, ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(64) ਜੇ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਬਕਾਇਆ, ਮੈਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿਆਂਗਾ।

K. SLE

12162 ਯੂ ਆਰ-ਸਰਕਾਰ. ਪ੍ਰੈਸ, ਸੀ.ਐੱਚ.ਡੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ